

Izhaja
vsak petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIRA

Velja
za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovec,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserte se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Glasiilo koroških Slovencev

Leto XXVIII.

V Celovcu, 28. velikega srpana 1909.

Štev. 38.

Vabilo.

„Katol.-politično in gospodarsko društvo
za Slovence na Koroškem“

priređi

v nedeljo, dne 5. kimauca 1909

shod

v Selah nad Borovljami.

Sporod:

Šola v Selah.

Možje, polnoštevilno na ta shod!

Podljubeljski delavski dom.

Koroško slovensko ljudstvo živi življenje, kakor ga mu pač milostno dovoljuje nemško-liberalna gospoda. Slovenske trgovine, slovenskih tovarn, slovensko organizirane delavstva, slovenskega izobraženstva ni. Samo nekaj je tu, in to je ljudstvo. Slovensko ljudstvo imamo, ne ker smo ga mi ustvarili ali rešili, ampak zato, ker ga je Bog zasadi pred nemškim v koroška tla. Slovensko ljudstvo imamo, ker je doslej še precej pravno in krščansko! Dokler bo ostalo tako, dokler bomo imeli zdrave zakone, dotlej je ljudstvo tu! Da, to ljudstvo si nadomestuje s svojimi krepkimi družinami, to, kar mu vzame nemščinstvo. **To je naša nada, naše zlato upanje.** Zato je treba vse sile napeti, da si vzgojimo zdrav, nraven, krščanski naraščaj. Zapomnite si vsi vi koroški Slovenci, da smo pri tem početju popolnoma sami! Nobena oblast ne kaže volje in zanimanja, da bi ohranila to verno in cesarju vdano ljudstvo. To si mora vsak Korošec za ušesa

zapisati. **Nobena oblast še ni mogla skoz zobe spraviti besedi: „Ljubi Slovenci“.** Ta misel nam stisne pero v roke k sledečim besedam: Rešitev mladine in njena vzgoja je za nas taka potreba, da brez nje nas čaka smrt. Stvar je nujna, stvar vpije, stvar kriči! Danes, jutri mora biti. Izpeljati jo pa moramo sami! Ker pa je za to treba denarja in ker med nami ni trgovcev, špekulantov, judov, bogatašev, kapitalistov, moramo organizirati vsaj ta mali kapital, kar ga nam je na razpolago. Na dnevnem redu naše mladinske organizacije je **zdaj podljubeljski delavski dom!** Vrzimo se na tega, da bi nam ta skrb bila odvzeta! Potem lahko takoj kje drugod začnemo. Ko vidimo, kako Rosekar, veliki Nemeč, pozivlja Nemce, da naj dajo 2000 kron za narodne namene in ako gotovo upa, da se nahaja gotovo 1000 takih; ako je poziv v Slovenju za Šent-Ilj vzbudil zdaj že 270 Slovencev, da so podarili po 20 kron za štajerski Šent-Ilj, se mi upamo, ne samo upamo, ampak zahtevamo, da se vendar najde **1000 Slovencev**, ki bi dali **vsaj po 5 kron** za podljubeljski delavski dom! Ako smo se upali v tako ogroženem ozemlju postaviti dom, smo pač mislili, da imamo narod za hrbtom! Ne varajte torej našega upanja. V vrsto dobrotnikov naj vstopijo vsi, kmetje, meščeni, delavci, duhovniki! Vsi zaporedoma vzemimo nakaznico, zapišimo 5 kron, ter jo pošljemo na naslov: Ivan Kolenc v Mohorjevi tiskarni v Celovcu (Vetrinjsko obmestje 26), z opombo: Za podljubeljski delavski dom. V „Miru“ bomo dobrotnike po številkah navajali! Po koncu torej 1000 Slovencev in Slovenk!

Preosnova „Narodne šole“ v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Prav lepo se je dozdej naša „Narodna šola“ vkljub vsem velikim težavam razvila. L. 1896. kot enorazrednica otvorena, postala je l. 1897. dvorazrednica, l. 1899. se je otvoril tretji razred in l. 1902. se je razširila v štirirazrednico. Število otrok znaša zdaj vsako leto redno nad 200. Nad

vse važna za njen nadaljni razvoj bo pa velika preosnova, katera se bo v naši šoli v letošnji jeseni izvršila. Dozdej je bila naša šola tako organizovana, da je imel prvi razred samo en oddelek, ostali trije razredi pa vsak po dva oddelka. Pri dosedanji organizaciji je bil drugi razred, ker se v tem razredu nakopičujejo ponavljalci in slabo nadarjeni otroci, kar se sploh pri vseh štirirazrednih šolah po celi naši deželi opazuje, vedno prenapolnjen, štel je vedno okrog 75 otrok. Umevno je, da je pri tako velikem številu otrok poduk zelo otežkočen. Z odlokom z dne 28. maja t. l., št. 2025, je pa c. kr. deželni šolski svet koroški naši šoli dovolil, da se smejo pričetkom novega šolskega leta 1909/10. učenci tako razvrstiti, da bo imel znanprej tudi drugi razred samo en oddelek, tretji in četrti razred pa tudi v prihodnje po dva oddelka. Vsled te spremembe bo v letošnji jeseni v četrtem razredu naše šole okroglo 75 otrok in sicer 30 dečkov in 45 deklic. Da se pa prenapolnjenje tega razreda zabrani, je družba sv. Cirila in Metoda z dopisom z dne 27. julija t. l. že dovolila, da se otroci četrtega razreda razdelijo po spolih in se otvori k temu razredu vzporednica. Pouk na deškem oddelku četrtega razreda se poveri moški učiteljski moči, pouk na dekliškem oddelku pa oskrbujejo tudi znanprej šolske sestre. Naša šola bo tedaj od letošnje jeseni naprej imela pet razredov, na štirih razredih bodo poučevale šolske sestre, v enem pa učitelj, šolski vodja ostane pa še tudi v prihodnje g. župnik Treiber. Učiteljem na deškem oddelku četrtega razreda je družba sv. Cirila in Metoda imenovala štajerskega učitelja g. Peseka, ki bo poučeval tudi telovadbo za dečke na vseh razredih. Nova peta šolska soba za dekliški oddelek četrtega razreda se pridobi na ta način, da se za to porabi ena izmed internatnih spalnic v prvem nadstropju, v nadomestilo te spalnice pa se bodo porabile dve manjši sobi v drugem nadstropju. Ob enem s to novo razvrstitvijo učencev se bo v letošnji jeseni naša šola tudi preosnovala v jezikovnem oziru, ponku nemščine se bo odmerilo več ur kakor dozdej. Gotovo bo nova preosnova naše šole pripomogla, da bo šola v prihodnosti še bolj napredovala. Pri tej pri-

Pozdrav Zilanom iz Gorjanske planine.

Tú gor stojim, v visočini krasni.
Nad menoj nebo se jasni
In pod menoj pa narod — narod spi.
To spanje že predolgo traja!
Ne bo? — ne bo ga kraja?
Oj mili narod zbudi se — vstani!
Moči krepke, — sinovi so ti dani,
Ponosen lahko si na nje.
Sinovi vi pa, krepki, bistroglavi,
Ne bojte se in ne molčite,
Če nemška zviija vam preti.
Kot gad je ta, ki, ko ga vdariš,
V prahu pred teboj zbeži.
Sinovi zapeljani nekteri so med nami,
In žalost me obdaja, ko oziram se na nje.
A nada, upanje!
Da tudi njim bo ura bila,
Da svetli žar prisije jim v srce,
Da se otvori duša mila,
Da otrse se potujčenja.
Obrnite vsi obraz v mater Slavo!
Ne bojte se, lepo je nje oko,
Oko te mile, sladke majke. —
Vi deve pa, brhke ste vi Zilanke,
Ostale zveste ste, jaz vem!
Na vas imam jaz upanje!
Nežnost sladka in miloba vam je dana,
Na src ledino vplivajte:
Žéne pa in možje korenjaki!
Otrokom vam od Boga danim
Značaj jeklen in trd vtisnite
Globoko jim v mlado srce!
Da hrabri bodo stali
V viharnem boju za svoj rod,
Za svojo domovino krasno,
Za sladko mater majko Slavo,
Vztrajno, vselej in povsod.

Dr. Zeest.

Podlistek.

Boter Ciprijan.

(Narodna pravljica.)

(Konec.)

Ciprijan pravi, da ga hoče imeti, in Lucifer mu zažuga, da, ako ga ne bo dal, bo moral v botrovi postelji ležati. Tega se krevljasti hudobec tako prestraši, da brž izroči listek ter teče nazaj v pekel.

Tudi boter Ciprijan se prestraši, ko vidi, kaj ga čaka po smrti, da se še vrage njegove postelje boje. Vrne se z dečkom nazaj in ga vpraša, ali bi mu ne bilo mogoče rešiti se. Ta pravi, da ne ve, pa da je pripravljen pomagati mu. Prosi, da naj ga pusti k rojenicam za svet vprašat. Ciprijan mu dovoli.

Prišedši k rojenicam jih vpraša, bi li ne bilo mogoče Ciprijanu v nebesa priti.

Rojenice mu pritrđijo in razložijo, da le tedaj, če gre Ciprijan po rokah in nogah v Rim k spovedi in stori tam vse, kar mu bo naloženo za pokoro. Ko deček Ciprijanu pove, se ta precej pripravi na pot in ga prosi, da bi ga spremljal. Več mesecev sta popotovala in prestala mnogo nadlog, predno sta prišla v Rim. Ondi gre Ciprijan k spovedi in tu mu je bilo naloženo, da mora nazaj tudi po rokah in nogah iti, ter prvo žival, ki jo bo srečal, pobrati in jo s seboj nesti.

Drugi dan se podasta proti domu. Komaj prideta iz mesta, pride jima naproti velika kača.

Ciprijan jo pobere ter vzame s seboj. Ko dospeta domov, je bil Ciprijan ves shuššan in tako zdelan, da ni mogel sam vstati. Gre spat v čumnato in vzame s seboj kačo.

Drugo jutro čakata njegova žena in deček dolgo, da bi vstal, a zaman. Trkata na duri, naposled vlomita vrata in ne najdeta na postelji drugega kot kupček snežnobelih kosti, ki so bile z belim svilnatim trakom vkup zvezane. Zdej spoznata, da je kača Ciprijana popolnoma oglodala in potem izginila. Te kosti spodobno pokopljeta in potem se deček vrne domov ter postane mašnik.

Ciprijan je imel brata puščavnika, ki je delal celo življenje ostro pokoro in razbojnika Ciprijana večkrat svaril. Ta puščavnik je bil pri Bogu v toliki milosti, da mu je angel vsak dan nosil kruh. Oni dan pa, ko je Ciprijan umrl, je izostal. Drugi dan ga puščavnik vpraša, zakaj ga ni bilo, in angel mu reče: „Včeraj nisem imel časa, vsi angeli, kar nas je v nebesih, smo šli po dušo spokornika Ciprijana, in tudi jaz sem bil ž njimi.“

„Koliko vas bo pa po mene prišlo,“ vpraša puščavnik.

„Jaz sam,“ reče angel.

Puščavnik odgovori: „Ko bi pa imel ti sam priti, mi je ljubše, da pridejo vsi vrage po mene.“ Komaj to izusti, izgine angel, zemlja se odpre in vsi hudobci pridejo po njega, še celo krulevega ni manjkalo.

Pokora dela svetnike, napuh pa hudike.

liki pozivljamo naše slovenske kmete, da zanaprej dečkov v večjem številu kakor dozda, pošiljajo v našo šolo. Ako želijo rodoljubi iz drugih krajev naše dežele dečke poslati v našo šolo, javljamo jim, da radovoljno oskrbimo za iste po zmerni ceni stanovanje in hrano pri naših kmetih. Končno priporočamo še slovenskemu občinstvu naš pod vodstvom šolskih sester stoječi dekliški internat, kateri za vzgojo ženske mladine tako važni zavod se je tekom zadnjih let našemu slovenskemu ljudstvu že tako prikupil. Naša „Narodna šola“ je najvažnejša narodna postojanka v našem narodno tako ogroženem kraju, naj jo slovenski rodoljubi, kakor doslej, tudi zanaprej z vsemi močmi podpirajo!

Dr. Brejc, in dr. Brejc in še enkrat dr. Brejc!

Ciril- in Metodova družba je izigrala na Koroškem! Ona je postala liberalna! Svoj nalog na Koroškem ne vidi več v tem, da bi koroškemu ljudstvu zidala slovenske krščanske šole, ampak edino v tem, da pripravi staremu, trhlemu pabalinskemu liberalizmu, ki je ociganil že ves svet, še neko kamrico za starost in za „Auszug“; in ta kamrica naj bi bila Koroška. Spoznali smo to in vržemo jo, liberalno družbo, ki kolne tako svete može, kot sta apostola Ciril in Metod, še za svoje zaščitnike, s polno zavestjo čez prag. To liberalni „Korošec“ natančno ve! Zato je začel plakati krvave solze. Da bi pa dosegel pri tem svoje temne namene, si vzame po stari navadi dr. Brejca za žrtev.

„Ustanovitev šolskega društva je bilo razdiranje, ki ga je zakrivil dr. Brejc... vsi narodni Slovenci so bili ogorčeni, ko je dr. Brejc... nastopil proti družbi...“

Vsi so uvideli, da je bilo to razdiranje... nepotrebno...

Marsikateri duhovnik in marsikateri Slovenec... so tako... počenjanje obsojali...

Obžalujemo... da je Ražun šel v ogenj za dr. Brejca itd. itd.

Da, zares ta Ražun! O ta je nedolžen! On je pravi, on je narodnjak! Proti njemu nima „Korošec“ nič! S solzmi v očeh zatrjuje, da mu je žal, da je Ražun odšel! Kako dobro bi se mu godilo, ko bi bil pohvalil družbo! Ne, Ražun, to je naš ljubček, naše ljubo dete, toda ta presneti dr. Brejc!“

Kdo izmed „Koroševih“ bralcev ne bo videl v teh besedah navno-zlobno nakano sovražnikov! Brejca, našega voditelja, ki je naše upanje, naše vse, ki je naš organizator, kojemu nobeno vreme, nobena pot ni preslaba, ki na mah spozna s svojim izrednim duhom vedno ves položaj, njega hočejo odtrgati od nas! Brejca proč od ljudstva, šolsko društvo v boj proti njemu poslati, trgati najboljše rodoljube, kot Ražuna proč od njega, to je namen! „Korošec“ naj spremeni svoje ime in naj se imenuje „Brejcijada“.

Da se to razume, je treba pribiti par dejstev. „Korošec“ je prišel na svet v pisarni g. dr. Müllerja.

lerja. Kum mu je bil Müllerjev koncipient dr. Oblak, upravitelj pa Müllerjev sollicitator Jug. Ta oba gospoda sta bila poprej uradnika v pisarni dr. Brejca. Novorojeno dete ni znalo prav nič drugega iz začetka vpiti kot Brejc, Brejc, —. Ko je „Mir“ temu otročaju (saj veste, da se človek nasiti od vrišča malih otrok) zaprl sapo, je dete padlo v neko omedlevico. Zdaj spet se gane in kaže, da životari! Kar se je pa dete od začetka naučilo, to še zdaj zna, namreč: Brejc, Brej in Brejc.

Sveta naša dolžnost pa je slovesno izjaviti: Koroško slovensko ljudstvo in g. dr. Brejc sta zdaj ena sama oseba! Telo in glava spadata vkup, in mi v imenu slovenskega ljudstva slovesno izjavljamo, dr. Brejc je zdaj naša glava in druge glave, najmanj pa Müllerjeve, ne poznamo in ne potrebujemo.

Nadalje: Šolsko društvo in dr. Brejc sta popolnoma v soglasju v vsakem oziru. Pri tem društvu pa so razen dr. Brejca sledeči gospodje: Predsednik župnik Ražun in odborniki: vladni svetnik prof. Scheinig, prof. Apih, poslanec Grafenauer in župnika Treiber in dr. Arnejc. Vsi ti so vedeli za vse in sklenili vse, kar se je sklepalo popolnoma prostovoljno in v zavesti, da njihovi sklepi služijo v korist koroškega naroda. Najsmušnejša je pa hvala župnika Ražuna! Tega res ni treba hvaliti! Hvali ga njegova železna volja, njegova neupogljivost, njegova kremenita značajnost. Vse te lastnosti pa Ražun uporablja edino le skupno in v zvezi z dr. Brejcem, katerega on čišla nad vse. Tukaj nas zdaj imate: Mi smo ena velika falanga! Ako hočete izgristi enega iz naše vrste, si bodete zobe strli. Slovenski svet bo pa že še spoznal, kdo ima prav, mi ali Ciril-Metodova družba. „Korošec“ je obljubil nadaljna poročila! Zato pa čakamo! Prišli bomo s pismi na dan! Za zdaj povemo: Ciril- in Metodova družba se je sprla s šolskim društvom vtistem trenutku, ko je dr. Müller interveniral v Ljubljani! „Korošec“ je začel os ebni boj, ki je nam ostuden! Ako želi, da pokažemo njegove krušne očete v pravi luči, naj nadaljuje. Mi smo pripravljani.

Naše dijaštvo!

Slovenskega dijaštva grozno zmanjkuje na naših srednjih šolah. Celovška gimnazija je imela izmed 481 dijakov samo 81 Slovencev, torej 20 odstotkov. Beljaška gimnazija jih je štela med 315 samo 15, torej 5 odstotkov. Na gimnaziji v Št. Pavlu je navadno samo kakih 15 Slovencev. Izmed 1000 gimnazijskih dijakov je pač navadno samo 110 do 115 Slovencev, torej okrog 12%, in vendar bi jih moralo biti 200. Na realki je stvar še bolj žalostna. Tam je sploh k večjemu 10 Slovencev, reci in štej deset. In vendar je na tem zavodu okrog 300 dijakov. Popolnoma razumljivo je torej, da nimamo slovenskih inženirjev, slovenskih tehnikov, slovenskih gozdarskih uradnikov, slovenskih geometrov.

Učiteljišče kaže razmeroma ravno tako žalostno lice. Na vseh štirih razredih učiteljišča s pripravnico vred je okrog

25 prav slovenskih fantov. Ti naj potem oskrbijo cel šolski pouk na slovenskih šolah na Koroškem! Bog se nas usmili in naše dece. Kako nezdravo in kako nenaravno je to, je razvidno iz tega, da je ob istem času v Ljubljani na dveh gimnazijah bilo 950 slovenskih in 114 nemških dijakov. Ako se pa upošteva, da imajo Nemci povrh še svojo lastno gimnazijo v Kočevju, potem se mora vsakega rodoljuba lotiti obup. Kranjski Nemci, ki štejejo 28.000, imajo znatno večje število gimnazijcev kot koroški Slovenci s svojimi 95.000.

Nadalje je bilo na goriški realki leta 1907. 55 Nemcev, med tem ko je bilo na celovski realki komaj 10 Slovencev. Pomisliti pa morate, da nemškega ljudstva na Goriškem sploh ni. To so k večjemu kaki nastavljeni uradniki, kaki trgovci in gostilničarji! In ti pošljejo 55 fantov v realko!

Vidite rakrano koroškega Slovenstva! Zato sploh ne more biti govora o slovenski industriji, o slovenski obrti, o slovenski inteligenci. Mi smo narod sužnjev, narod helotov! Mi naj nimamo nobene inteligence, nobene kulture, nobene industrije, nobene trgovine. To je za nemške liberalce! Slovenci naj služijo kot pomočniki in kot delavci. Zato, slovenski rodoljubi na Koroškem, izpodbujajte vendar slovenske stariše, da dajo svojo deco v šole. Čemu so trgovska šola, realka, učiteljišče? Sem s slovenskimi fanti! Obrnite se na uredništvo „Mira“ s tozadevnimi vprašanji. Storilo se bo kolikor bo le mogoče! Zdaj je zadnji čas za Vas! Slovenski duhovniki in učitelji! Spomnite se zdaj še slovenskih dijakov. Tudi na realke in na učiteljišče mislite! Mi krvavo potrebujemo krščansko mislečih, slovenskih inteligentov.

Koroške novice.

Ljudstvo naj govori! Grozen škandal, ki se je 23. julija zgodil v Selah, bo našel v kratkem pravi odmev! Mi nalašč ne govorimo doslej o tem, ker čakamo na sodbo ljudstva! Potem bomo svoje povedali! Slučaj je vnebovpijoč! Selska občina je po čisto izredni zaslugi gospoda dr. Brejca izvojevala za vse koroške občine zlato pravico, da mora deželni odbor sprejemati slovenske vloge občinskih uradov. Ugnala je pri tem boju po dr. Brejcu vse oblasti, deželni odbor, državno sodišče in upravno sodišče! In v to občino pride čudak Grabmayr, ki je ob enem okrajni glavar, ter odstavi ustmeno na mah izvrstnega, poštenega, slovenskega, krščanskega načelnika krajnega šolskega sveta! Zakaj? Ker nemški ne zna, ker se v starosti nemški ne uči, ker ni mogel reševati nemških vlog okrajnega šolskega sveta, kateremu na čelu stoji okrajni glavar Grabmayr! Seveda je mogel to le storiti na podlagi kakega dovoljenja ali ukaza vlade!! Seveda to stori sedaj v počitnicah — kakor lisica, ki ponoči vdere. Sedaj ko parlamenta ni. Šest mesecev ležijo pritožbe Selanov že v kakih predalih vlade in se ne rešijo. — Za 5. septembra skliče katoliško-politično društvo v Sele shod s sporedom:

Potres.

Koga ne obide kurja polt, če se govori o kačah? Je li sova že premagala leva? Kaj je strah? Pozna slepec barve? Te štiri točke so danes na dnevnem redu. Zakaj? Zato, ker se Avstrija suče. Kam? Od severa proti jugu. Zato je nastal potres v državi. Bo li ta potres škodoval? „Nam ne!“ Komu pa? Našim rabljem in kramarjem. Kdo pa je povzročil ta potres? Gora, iz katere je začel švigati ogenj. „Začel?“ „Torej nova gora?“ Da, nova. Ime gore, prosim? „Sila!“ To je gora, v kateri prebivajo levi, a gospodarijo dosihmal sove, kaj ne? Da, in so se redile kače! „To je strah!“ Kaj je strah? „Strah je ali duševna slabost, ali pa očitjanje vesti.“ Koga je strah? „Nasprotnike — Slovanov.“ Zakaj jih je strah? Ker vedo, da se začnejo uresničevati besede nemškega pesnika: „Wenn mein Stündlein kommen ist“. In koga je še strah? Ogre! Zakaj? Ker vedo, da se uresničujejo besede slovenskega pisatelja: „Mi vstajamo in vas je strah!“ Ali se razen teh dveh še kdo boji potresa? „Seveda!“ „Kdo pa?“ „Južni kramarji.“ Ali niso „radi“ „kalni“? „So, so; a: „Kšeft je kšeft, čast je rast in škrat je brat.“ Aha! „Brat je škrat, čast je rast, in kšeft se dela: „Wie's mir passt!“ Ni li to socialno in lojalno in vrhutega še „radi-kalno“ delovanje za blagor ljudstva??

Hm! „Ubili doma »farje«, na Dunaju oratarje; hinavcev to je ples — končal ga bo potres!“

„Južni kramarji se torej tudi boje potresa?“ Zakaj? „Ker vedo, da jim gre za čast in živ-

ljenje. Zato si prizadevajo udušiti vse pline v zemlji in so se zvezali s krdelom sov in kač. „Sova je roparica, ki po dnevi spi, v noči pa ropa.“ Kača, brrr je kača. In te živali so gospodarile dosihmal v „slovanski gori“? Da, brezozirno gospodarile in vladale in nadlegovale leve, ki so dremali v svojih brlogih vsak zase. A potres je leve vzbudil in videli so svoje število in spoznali svojo moč in veljavo in nočejo več priznati nadvlado sovam in kačam v gori, ki je njihova lastnina. Ogenj pa vedno močnejše postaja in njegov plamen z vedno naraščajočo svetlobo razsvetljuje goro in vso njeno okolico. V plamenu, ki prihaja iz vrhov gore „Sile“, se pa jasno bere beseda: „Zora“. Južni in vladni kramarji pa so najeli vse svoje služe, katerim opisujejo in kažejo lepoto gore „Sile“ in razlagajo nevarnost levov, katere je treba ukrotiti, da se še nadalje ohrani in zagotovi „nadvlada“ sovam in kačam na gori „Sila“. Da se ogenj zaduši, zato imajo pripravljeno neko črno tekočino; a ves njihov trud je brezuspešen in smešen, ker so služe teh kramarjev — slepa tolpa. Slepec pa barve ne pozna; on prosi kruha in slepo služi. A levi se prav nič ne bojijo te zarote in jo tudi ne upoštevajo, ker vedó, da je „Sila“ njihova last in jim potres ne more škodovati. Gorje pa slepi tolpi, ako se predrzne napraviti lov na leve! Njen šotor bo ob tisti uri prazen! Levi so pripravljani braniti svojo lastnino, kakor jo le lev brani zná. Od sov, kač in kramarjev pa je odvisno, da ne nastane iz potresa razdejanje.

Priporočujemo našim družinam
Kolinsko cikorijo.

Velika Pratika. J. Blasnikova „Velika Pratika“ za leto 1910. je že izšla. Že čez sto let prihaja ta stara znamka v vsako slovensko kmečko hišo, zato ni čuda, da se je povsod tako priljubila. Letos se je njen poučni in zabavni del še razširil in prinaša poleg važnejših novic, ki so se med letom prigodile, obsežni popis krvavih dogodkov na Balkanu in grozni potres v Južni Italiji. V poučnem delu je opisano, kdo sme sejariti in kakšno blago se sme na sejmi prodajati, kako se spozna nevarno bolezen škrlatico, da se je lahko obvaruje. Našemu kmetovalcu bo prav dobro došel obširen popis umetnih gnojil, njih hranjenje in raba, kajti umetno gnojenje se je dandanes že povsod udomačilo, ker gleda vsak poljedelec na to, da zviša in poboljša svoje pridelke. Poleg tega so v „Veliki Pratici“ navedeni tudi prvi pripomočki v neugodah, kako se kri ustavi, pomoč pri opeklinah, zastrupljenje, zmrznenje itd. „Velika Pratika“ ima sedem lepih slik in zemljevid Bosne in Hercegovine in njenih sosednih dežel. Stane samo 24 vinarjev in se dobi povsod ali se pa naroči v tiskarni J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani.

„Šola v Selah.“ Ljudstvo in njegovi zastopniki naj govori! Okrajni glavar Grabmayr je izrecno povabljen na shod. Pričakujemo ga! Bomo videli, kaj je bolj potrebno: Da Grabmayr slovensko zna, ki je postavljen tudi za slovenske občine, ali da g. Pristovnik se zdaj nemški uči, ko dela samo za Sele, kjer nobenega Nemca ni! Bomo šele videli, kaj na Dunaju o tem sodijo! Ljudstvo, pridi v obilnem številu na shod!

Odbor katol.-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem.

Na svidenje! V listu „Freie Stimmen“ bemo, da so „pospeševalci slovenstva v Celovcu“ tisti obrtniki, ki anoncirajo v „Miru“ „dem berüchtigten slovenischen Hetzblatte“. Povprašali smo c. kr. državno pravdnitvo, kaj bo ukrenilo, če nastopamo tudi mi to ljubeznivo pot, in državni pravdnik nam je izjavil, da ne stori nič, če se k poročilu ne dostavi nobenega poziva na bojkot. Zato obrnemo stvar in pravimo: Pospeševalci nemštva so tisti obrtniki, ki dajejo anonce v „Freie Stimmen“. Ali je ta list tudi „berüchtigtes Hetzblatt“ ali ne, naj poizvedo bralci kje drugod. V tem častivrednem listu anoncirajo: Maks Greiner, Gregor Sattler, Emil Spitra, Alois Kern, Freytag in Winnar, G. Treffer, Joh. Völker, Al. Hofer, Ferd. Jergitsch, Prechtl, Joh. Knaus, Ad. Riedl, Rud. Roth, Vinc. Apriessnig, Joh. Einicher in dr. Pričakujemo, da pojdejo nemški obrtniki sami nad svoje časnikarje in jih spamtijo.

Za slovensko šolsko društvo je nabral nekdo na svojem potovanju 15 kron pri nekaterih častitih g. duhovnikih v Škofji Loki. Tisočera hvala dotičnim gospodom! Taka velikodušnost in ljubezen sosednih bratov do nas Korošcev nas polnjuje z novim pogumom in srčnostjo v boju, ki ga bijemo za naše narodne pravice. Vsak najmanjši dar je hvaležno sprejet po prislovi: „Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača.“

Skandalozna Koroška. Vprašamo deželni šolski svet: Zakaj ne nastavi vseh učiteljev, ki zdaj na počitnicah čakajo na službo! Bržkone ker so Slovenci! Rod, ki je bival tu nad 1000 let, ki se je vedno ponašal s svojo brezmejno vdanostjo do cesarja, ta rod mora gledati, da njegovi najboljši sinovi stradajo, ker so pošteni! Na učiteljsku se med dijaki šopiri prusovska hajlarija! Tam so v zadnjem letu dijaki zabavljali črez Avstrijo! Taki brezdomovinci, katerim je Avstrija edino le kost, katero glodajo, taki dobivajo službo! To se pravi v ljudstvu umoriti ljubezen do domovine.

Dva brata sta se srečala. „Korošec“, ta svetovni list, se objema in prijazno razgovarja s socialno demokracijo! V zadnji številki namreč da rdečkarjem prijateljski nasvet: Vpraša rdečkarje ljubeznivo, zakaj hočejo v pliberškem okraju delovati. Naj se raje vržejo na Borovlje, kjer je dosti slovenskega delavstva! Čudi se temu ter tega noče razumeti. Mi to pa dobro razumemo! Za **Borovlje** se jugoslovanski socialni demokraciji ni treba nič brigati, ker tam pač drugo, namreč njihovi prijatelji nemčurji opravljajo rabeljski posel, namreč boj proti krščanstvu, proti „klerikalcem“. V Pliberku pa za nemško-nacionalce še ajda nikdar zorela ni! Zato pa pošljejo tja krvne brate, namreč jugoslovansko socialno demokracijo, v boj proti Slovincem. — Za naroden boj se pač socialdemokraciji še nikdar ni šlo, ampak za boj proti „klerikalcem“, ravno tako kot „Korošcu“, ki zdaj edino slovensko koroško stranko pobija kot „klerikalno“. *Capito, „Korošec“?*

Premiranje konjev se bo vršilo v Grabštanju dne 2. septembra ob 8. uri zjutraj, v Čajni 11. septembra ob pol 9. uri zjutraj.

Župnija Št. Ilj ob Dravi. Zadnjič smo poročali, da je bil Česky 22. februarja suspendiran. Ko je bila izrečena suspenzija, se je župnija dala g. župniku Ražunu v upravo. A gosp. Česky ni hotel oddati ničesar. Nazadnje mu je bilo nanzanjeno, da se 17. avgusta vrši predaja župnije s posredovanjem škofa samega. Ob enem se je naprosila vlada za varstvo. Vlada je obljubila varovati predajo. Knezoškof so v spremstvu g. Hornböka, novodoločenega provizorja za Št. Ilj, g. kanclerja in g. tajnika prišli 17. avgusta na jutro v Št. Ilj. G. župan je pozdravil knezoškofa v imenu občine; nato je v cerkvi v navzočnosti mnogoštevilnega občinstva in Českyja samega knezoškof z nekaterimi besedami pojasnil položaj ter dal besedo gospodu kanclerju. Ta je povedal na kratko zgodovino celega spora ter resno opominjeval župljane, da mirujejo ter sprejmejo novo določenega izvrstnega provizorja. — Ob raznih točkah so Česky in ljudje delali medklice ter motili mir v cerkvi — tudi ženske so se udeležile medklic. Po nagovoru izroči knezoškof slovesno župnijo novemu provizorju. Provizor pristopi na to k oltarju ter mašuje, a zunaj se

je takoj začel ropot. — Po maši se hoče knezoškof podati črez cesto v župnišče, a pot mu zastavi približno 25 do 30 mož, v sredi njih pa Česky. Zahteva, naj se knezoškof opravičuje zaradi postopanja proti njemu in naj poslušava navzočo množico. Knezoškof jih mirno ogovori, a kmalu začne vse navzkriž slovenski in nemški kričati na njega, da ni bilo čuti lastne besede. Župnišče je bilo zaprto. — Trikrat je škofov tajnik razložil položaj, kakor prej Českyju samemu. Česky naj bi oddal vsaj pastirovanje, dokler bo Rim pritožbo rešil. — Uničiti se ga itak noče, za njegovo eksistenco bi se bilo moralo itak nekako skrbeti. — Ljudstvo je pa vpilo in zahtevalo, da mora maševati, da drugega ne marajo itd. — Komisar Lahovnik je imel v bližnji šoli pripravljene štiri žandarje. Prišel je sam iz šole ter začel miriti ljudstvo. — Na odločen poziv, da naj odstrani ljudi od vrat, da naj pokliče žandarje, da naj omogoči vstop, da naj odpre vrata, je izjavil, da on tega naročila nima! — Izjavil je bojazen, da pride do prelivanja krvi. Nato seveda se je moral škof umakniti ter se brez uspeha odpeljati. — To so, mirno povedano, vsa dejstva! Treba je, da ravno tako stvarno izrečeno sodbo. Knezoškof je imel vso pravico, izreči suspenzijo. Česky natančno in dobro ve, da ga je ravno knezoškof večkrat prej že pomilostil, in da le v skrajni sili škof seže po taki kazni. Njegova sveta dolžnost je bila, se kazni držati. Izgovor, da je on mislil, krivična suspenzija ga ne veže, ne velja! — Vsaj izza odločitve v Solnogradu je vedel natančno, da ga izrečena suspenzija veže; vedel je natančno, da so njegova cerkvena opravila vsa prepovedana, vsa pregrešna, vedel je, da so po nauku katoliške vere bogoskrunski. — Vedel je, da ne more dati odveze v spovednici; vedel je, da so njegovi zakoni cerkveno neveljavni. — Torej to je on vedel! In vendar se ne vda. — Njemu je bila pot prosta v Solnograd in mu je tudi prosta v Rim. Dotlej pa bi se imel ukloniti. — Šent-iljske župljane pa mirno opominjamo, naj enkrat stvar dobro preudarijo! — Oni so člani katoliške cerkve. — Bog daje svoje milosti in pripomočke za večni blagor po katoliški cerkvi. Zastopniki katoliške cerkve so škofje in duhovniki, od njih poslani. — Česky ni več od škofa poslan. Šentiljčani naj se spomnijo svojih otrok. — Otroke more dušni pastir edino le v imenu katoliške cerkve, ne pa v svojem imenu poučevati. Zdej uči Česky v svojem imenu. Duhovnik sme pridigovati ljudstvu le v imenu katoliške cerkve, drugače naj ga ljudje sploh ne poslušajo. G. Česky zdaj ni več glasilo katoliške cerkve. Šentiljčani naj pomislijo, da se tako stanje vzdrži le kratek čas. — Pomislijo naj, da Českyju edino le škodujejo. Zakaj? Ako ga hočejo rešiti, naj ga pustijo, da se mirno kazni vda. Tudi za njega še ni ljubezen nadpastirja umrla. — Dobro voljo njegovo mora nadpastir poznati. **Ako pa se do skrajnosti upira**, bo sam uvidel, da potem, ko bo enkrat moral zapustiti Št. Ilj, vendar nima ničesar več pričakovati. Kaj pa bo sploh s Št. Iljem, ako enkrat Českyja ne bo? Torej pomislite, kam plovete!

V **Beljaku** obstoja slovensko omizje, katero se kot tako ne bavi z nobeno politiko. Dobrodošel vsak Slovenec, oziroma Slovan, brez razlike osebne prepričanja!

S potovanja. (Lepota slovenske domovine.) Vsi Slovenci vemo, da je naša domovina Slovenija od Boga obdarovana z nenavadnimi naravnimi lepotami. A še bolj utrjeni postanemo v tem svojem prepričanju, če nam ga potrdi tudi tujec. Peljal sem se pred nedavnim časom po železnici s Področice v Celovec. Vstopim v voz, v katerem je bilo nekaj odlične nemške gospode, ki se je pripeljala iz Trsta in ki se je pogovarjala o divnih krasotah v železničnem vozu ravno prevoženih krajev. Ko se vlak začne pomikati proti Celovcu in ko gospoda zagleda pred seboj v velikem ovinku veličastni most črez podrožki prepad, vzklikne eden gospodov med pritrjevanjem drugih z neprisiljenim navdušenjem: „Ach, das ist wohl die schönste Fahrt von ganz Österreich!“ (Oh, to je pač najlepša vožnja v celi Avstriji!) — Pred osmimi dnevi se peljem zopet po tej železnici, in sicer od Bleda do Področice po tistih krajih, o katerih je zapel naš Fr. Prešeren tako lepo: „Dežela kranjska nima lepšga kraja, kot je z okolčjo ta podoba raja.“ V vozu je bila tudi neka nemška družba iz Celovca. Oduševljen od pogleda na te mile pokrajine reče eden teh sopotnikov gledajoč skozi okno z resnim poudarkom: „Wirklich herrlich ist das Savetal, aber wenn's nur deutsch wäre!“ (Res krasna je savska dolina, pa da bi bila le nemška!) Dve resnični sodbi tujcev o lepoti naše slovenske domovine! Zapomnimo si to, Slovenci, to in onstran Karavank, in radi takšnih pričanj naših severnih sosedov tem bolj vzljubimo svojo domačo

slovensko zemljo, ki je v resnici bolj vredna naše ljubezni kakor tujina! Pa tudi skrbimo vsi prebivalci slovenske zemlje, da bo ostala ona tudi zanaprej naša in da ne pride v last tujcu — Nemcu, ki si jo želi imeti! *Tihi poslušalec.*

Djekše. (Zborovanje.) Dne 8. avgusta je zborovalo na Djekšah kat. slov. izobraž. društvo pri Kramarju. Nasprotniki so se pogovarjali pod lipo, da morajo nekateri na skrivnem poslušati govore. Zborovanje pa je bilo jako izvrstno; niso bili zasedeni le vsi prostori, ljudje so stali po mizah in celo na peč so se skobacali nekateri. Vrli fantje tamburaši iz Velikovca so nas kratkočasili s tamburanjem. Nastopili so domači naši cerkveni in ob enem tudi društveni pevci, ki so nas do noči kratkočasili. Pristopilo je mnogo udov. Poučni govor je imel gospod župnik. S trikratnimi živio-klici na presvetlega vladarja Franca Jožefa se je zaključilo zborovanje in tamburaši in pevci so skupno peli in igrali cesarsko pesem.

Djekše. Hijene so živali, ki menda samo po noči skrivoma zapuste svoj brlog ter iščejo samo smrad in mrhovino. — Prav neko podobno lastnost mora imeti dopisun, ki v „Bauernzeitung“ poroča, da je prišel na Djekše na semenj, a na pokopališču zagleda kosti in na pol gnilo truplo v nekem odprtem grobu. — O ti spaka spakasta! Kmetje iz Djekš naj gredo morda kakega frakarja v Celovec vprašat, kako naj pokopljejo svoje drage umrle! Kaj za Boga brigajo takega privandranega tujca drage kosti naših starišev! — V cerkev naj bi šel ta dopisun, izobraževalnemu društvu naj bi dal kak dar in vsakega Djekšarja bi moral od daleč pozdraviti, da ga sploh pustijo na Djekše! — Nesramna, brezstudna pa je opazka, da so morda celo psi oglodali kosti mrtvih. — Dosti je! — Užaljeni smo do dna duše! — Naše rajne smo vedno častili in nemški surovi tujec naj ve, da mi verujemo, da so v teh kosteh bivale neumrjoče duše in da človek ni od opice! Djekšarji, pozor na tujce!

Bekštanj. (Preziranje prebivalstva slovenske narodnosti od strani c. kr. drž. uradov.) S 1. avgustom t. l. se je otvorilo na progji Beljak-Področica pri km 6:977—7:128 v vasi Štaben novo postajališče. Pri tem postajališču, ki leži med dvema postajama z dvojezičnimi napismi in koder je zgolj slovensko prebivalstvo, je c. kr. ravnateljstvo drž. železnic v Beljaku napravilo samonemške napise, ker slovensko prebivalstvo v svoji prošnji in v zapisniku z dne 20. XI. 08 ni še posebej zahtevalo dvojezičnih napisov. Da je prebivalstvo, ki je zgolj slovensko, proti temu činu in žalitvi ogorčeno in to tembolj, ker je moralo nositi stroške za napravo postajališča, ki so znašali 4400 K, je čisto naravno. Najbližnji vasi Štaben in Malošče sta nato napravili vsaka svojo prošnjo za dvojezične napise na ravnateljstvo c. kr. drž. železnic v Beljaku. Rešitev teh prošenj, ki se je zgodila z nemškim pismom na občinski urad Bekštanj, se glasi:

„An das Gemeindeamt in Finkenstein.

Mehrere Einwohner der Ortschaften St. Stefan und Mallestig haben h. a. eine Eingabe um doppelsprachige Bezeichnung der neu eröffneten Haltestelle St. Stefan-Mallestig eingebracht. — Hievon wird eine Geehrte behufs weiterer Verständigung mit dem Bemerken in Kenntnis gesetzt, daß diesem Ansuchen nicht entsprochen werden kann, da in dem Protokolle vom 20. November 1908 und der Eingabe vom 20. Jänner 1907 seitens eines geehrten Gemeindeamtes ausdrücklich nur um die Benennung St. Stefan-Mallestig angesucht wurde.

Für den k. k. Staatsbahndirektor:

(Opomba: Podpis ni možno raztolmačiti.)

Slavno ravnateljstvo skuša s tem zvrtni nekoliko krivde tudi na občinski urad in se dela čisto nedolžno. To je volk v ovčji koži. Da c. kr. ravnateljstvo v Beljaku ne ve, kod vozijo njeni vlaki, s kakšnimi narodi pridejo njene naprave v dotiko, kako se ima obnašati proti Nemcem, tega ne verjamemo, pač pa je gori navedeno njeno ravnanje nam dokaz, da z nami, slovenskim prebivalstvom, noče računati. Ravno na tisti podlagi, kakor se je delalo slovenske napise na postajah od Bekštanja naprej, naj se jih naredi tudi na našem postajališču. Da je vzrastla za naše postajališče čisto nova in posebna postava v obeh beljaškega ravnateljstva, skoraj ni mogoče; lahko pa, da se prodajajo med uradnimi urami v pisarnah imenovanega ravnateljstva „kolki“ nemškega šulferajna. Potemtakem je lahko umevno, zakaj se dela težave slovenskim napisom. Ker bomo morali z našo skromno zahtevo najbrž k železničnemu ministrstvu, vljudno prosimo gospode slovenske poslance, naj bi spregovorili ondi kako besedico za nas. Dalje prosimo slovenske liste, naj zadevo ponatisnejo, če-

Priporočamo našim gospodinjam **pravi** :FRANCKOV: kavni pridatek iz zagrebške tovarne.

prav le v izvlečku, da bratje v drugih kronovinah zvedo, kako je nam sovražno c. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku.

Blače ob Zili. (Razno.) Dragi „Mir“, mislim, da že več tednov nisi slišal imena Blače ob Zili. Tu ti pošljem, ne zameri, nekaj malih novic, da jih poneseš širom slovenske domovine. Veš, naša vas je sicer lep, a bolj miren kotiček naše skupne slovenske domovine. Za naše sicer bolj enakomerno življenje se zgodi kaj posebno važnega, a za nas zelo grenkega, zlasti tedaj, če se ujezi nad nami naš sicer pohleven blaški potok in prihrumi nad nas ob času hudega vremena s svojimi silnimi valovi in nam natrosi po vasi razno kamenje. A zdaj tega ne bo mogel več storiti, ker so mu zajezili bregove z močnimi zidovi in mu s tem odmerili in nakazali pot njegovega toka. — Novo pri nas je tudi to, da imamo zdaj novega provizorja, ker so nas stari, pri nas vseh zelo priljubljeni in občespoštovani zapustili že meseca februarja. — Vedi, dragi „Mir“, tudi to, da smo imeli letos prve tri mesece pet pogrebov, zadnjih pet mesecev pa samo enega. Bog daj, da bi od zdaj dalje do konca leta ne imeli nobenega pogreba več. — To sprejmi za danes, ljubi naš „Mir“, drugikrat pa dobiš zopet kaj drugega.

Borlje na Zili. (Nagla smrt.) Nepričakovano hitro je neusmiljena smrt prerezala dne 18. t. m., ob 1/2. uri po noči, nit življenja upokojenemu nadučitelju Janezu Pinterju. Ta dan zjutraj — bil je cesarjev rojstni dan — je pokojnik pri šolarski sv. maši še orglal in pel. Po noči istega dne ga pa ni bilo več med živimi. Zadela ga je srčna kap. Rajni je bil rojen v Slovenjem Gradcu na Štajerskem in je kot učitelj služboval v Borljah 35 let. Njegovega pogreba dne 20. t. m. se je udeležilo poleg njegovih otrok tudi sosedno učiteljstvo, borljska požarna bramba in mnogo ljudstva od blizu in daleč. N. v m. p.!

Šmihel nad Pliberkom. Poročil se je dne 16. t. m. gosp. Gregor Brenar p. d. Ozimec, posestnik v Dvoru, z gpč. Reziko Čebul p. d. Čebulovo v Šmihelu. Po poroki smo se zbrali v znani „narodni gostilni Šercar“. Novozaročenima vsi iz srca kličemo: Živela na mnoga leta!

Malošče. (Dve nesreči.) V soboto zvečer ponesrečil se je p. d. stari Wuti, užitek tukaj, ko je iskal svojo kravo na paši v Gračanci pod Sv. Kocijanom. Mož, ki je že v sedemdesetem letu, je izpodrsnil ter padel čez 10 metrov visoko skalo, obvisel za nekim drevescem na skalnati klopici tik 25 metrov globokega prepada. Čeprav težko poškodovan, imel je še moč priključiti pomoči. Maloščani, na čelu jim medicincev g. Slamnik, so se takoj podali na rešilno akcijo. Kališnikov Gorej je pokazal moško vrlino. Spustil se je po vrvi do ponesrečenca, privezal ga ter se pustil potem dvigniti, držaje se on sam vrvi samo s prosto roko. Ponesrečenca so privedli domov, kjer mu je medicinec, g. Slamnik, podelil prvo zdravniško pomoč. — Drugo jutro, ob 1/2.8. uri, odstrelil si je lovec, g. Tevž Pinter iz Štabna, sredinec leve roke. Vrnivši se od lova na divje koze, sprožila se mu je vsled padca puška in mu je strel odtrgal sredinec roke, z katero je držal po znani starolovski navadi konec puškine cevi. — Dal Bog, da oba kmalu okrevala!

Vernberg. Cenjeni g. urednik! Imam priložnost, da dobivam v roke velike slov. politične časnike, kakor „Slov. Narod“ (na katerega že ob času, ko sem krave pasel, nisem nič dal), „Nar. Dnevnik“, „Edinost“ in dr., kateri posebno sedaj ob priliki glavne skupščine Ciril in Metodove družbe nadkriljujejo celo nemškonalne liste v surovosti s svojimi napadi na nas. Nas, koroške Slovence, oziroma naše voditelje, psuje kot širokoustneže, sebe pa hvalijo kot zavedne delavce na narodnem polju. Ko sem bral dotične članke v zadnjih listih, sem se spotaknil na nečem, o katerem ne morem molčati, namreč naš „Mir“, glasilo koroških širokoustnežev (!) je vendar toliko zaveden, da ima na naslovni strani zapisano: v Celovcu, dne 21. vel. srpana 1909, in „Sl. N.“ kot narodno zaveden list pa tako-le, čujte in strmite: V Ljubljani, dne 21. avgusta 1909; ravno tako pri vseh drugih narodno zavednih listih. No, sem si mislil pri tej priliki, dobro bi bilo opomniti na rek: za svoj nos se pocukajte. Čudno je res, da noben nemški list nima napisano: Klagenfurt, am 21. velikega srpana 1909. In verjemite mi, g. urednik, ko bi se meni kot preprostem kmetavzarju očitala tolika narodna nezavednost (!), da bi vsled sramote pred celim slovenskim narodom se ne čutil vrednega, se Slovence imenovati. *Kmetiski fant.*

Železna Kapla. Naše izobraževalno društvo je priredilo mesečno zborovanje 22. avgusta v Koprivni pri Sv. Ani. Presenetil nas je s krasnim govorom kmečki fant g. Krof iz Šmarjete. Tajnik društva je govoril o giftni kroti ali o „Štajercu“.

Vabilo

na narodno igro

CIGANI

ki se priredi v nedeljo

dne 29. avgusta 1909, ob 5. uri popoldne
v „Delavskem domu“ Podljubeljem.

V igri nastopi 20 oseb. Čisti dobiček je namenjen
v korist „Delavskega doma“ Podljubeljem.

Vstopnina:

Sedeži I. vrste 1 K; II. vrste 80 vin. III. vrste
60 vin. Stojišča 30 vinarjev.

Preplačila se hvaležno sprejemajo.

Gospodarske stvari.

Oskrbovanje travnikov.

(Predaval v Št. Vidu nad Ljubljano prof. Fran Pengov.)

(Dalje.)

Zelo važen za dobroto krme je pravi čas košnje, ki nastopi takrat, kadar pričena večina trav in zelišč cvesti. Če kosimo prezgodaj, se nam seno preveč usuši, dobimo premalo blaga, če pa kosimo pozneje, ko se dela ali pa je že narejena večina semena, takrat so pa najboljše snovi iz stebel in listja prešle v seme in seno je lesnato, slamnato, malo redilno. Toda od časa do časa mora le priti sveže travnato seme v zemljo. A zato nam ob naravnih razmerah ni treba biti preveč v skrbeh: Predno končate košnjo, je trava zadnjih senožet že napravila seme za nove rastline. Prihodnje leto pa pridejo letošnji prvo košeni travniki zadnji na vrsto. V obče pa travnikom ni treba obnovitve s semenom, ker je velika množina trav trpežna ali mnogoletna.

Vprašanje: Kdaj naj se kosi, je važno. Zato o tem nekoliko več.

Odgovor se glasi: Kosi takrat, ko pričakuješ po pravici od travnika največje množine redilnih snovi za živino. Ta množina pa ni istovetna z največjimi kupi mrve ali z najvišjim številom centov.

Rastlina sestoji iz neizmerne množice majhnih nadstropij in posameznih stanic, kakor kak velikanski hotel v Ameriki, le da so te stanice tako majčkene, da je treba stokratne povečave, da jih moremo razločiti. Kakor je treba pri hiši spodnje zidovje napraviti toliko močnejše, čim več nadstropij je, tako je tudi pri rastlini, posebno kadar se začne tvoriti težko seme, podkrepiti dolnje dele stebela. To se zgodi na ta način, da se stene posameznih celic, ki so z mladega silno nežne in tenke, na eni strani vedno bolj debele, na drugi pa tudi kemično spremene, da kakor pravimo zlesene. Pod drobnogledom se dajo vse te izpremembe krasno opazovati.

Redilne snovi krme, beljakovine, škrob, sladkor itd., ki so zaprte v teh celicah, so vsled teh sprememb vedno manj prebavljive, ker so takorekoč zadelane v lesene zabožčke, dočim so bile med cvetjem zavarovane le s slabo lepenko in v prvi mladosti zavite celo samo v tanek papir.

Taka lesena krma seveda po košnji pri sušenju pade manj skupaj in dela velike kupe, naloži se velik voz. Vsa druga je pa stvar s takim senom v hlevu. Tako seno je veliko manj okusno in živali imajo veliko opraviti, da ga zgrizejo in prežvečijo, nego z mladim. To pa zahteva precej živalske moči, za katero je treba nove krme, iz katere bi lahko nastalo meso in mleko ali loj. Pa še nekaj: ti zleseneli zabožčki varujejo redilne snovi, da prebavljajoči sokovi ne morejo blizu. In posledica tega?

Velik del redilnih snovi gre neprebavljen, brez haska v gnoj. To zadevo je preskušal sloveči Kellner: Govedom je dajal toliko slame, pese in druge slame, da so se vzdržale pri enaki teži, poleg te ohranjevalne krme pa so dobivale živali kot doklado še sena.

Poskusi so dokazali, da napravi žival iz 100 kg sena pokošenega

14. maja 10.6 kg masti (loja)

9. junija 8.1 " " "

26. junija 6.7 " " "

Vzemimo, da znaša prva košnja sena na 1/4 ha pri dobrem travniku 10 q, potem bi bilo treba za 10.6 kg masti ravno teh 10 q sena. Za isto množino loja bi bilo treba tri tedne pozneje že 13 q in še tri tedne pozneje celo 15 q sena. Da bi se pomnožila krma od prve do zadnje košnje od 10 na 15 q ni pričakovati: lažje je mogoče, da

se pomnoži vsebina krme od prve do druge košnje za 3 q. Okoli 9. junija so bile pri našem poskusu trave po večini v cvetju. Če torej kosim ob tem času, dobim največjo množino redilnih snovi za živino, tudi živina veliko raje žre, nego pozneje košeno seno.

Da si pri vedni zgodnji košnji ni treba beliti glave, kaj bo z zarodom trav, nam kažejo pašniki. Na teh večinoma trave ne pridejo do cvetja in vendar se drže že stoletja.

(Dalje prihodnjič.)

Prodajanje živine.

Večkrat se je v „Miru“ že razlagalo, kako je neracionalno, da naš kmet s svojo živino čaka na kupca, ki naj pride ali na dom, ali na tržni dan. Koliko živine se goni na ure daleč v trg, kjer ni kupca in se žene zopet domov, ali pa se prode pod pošteno ceno. Tako pa se ne godi le kmetu, tako se godi tudi kupcu: potrebuje molznih krav, a kje jih naj išče? Potrebuje napol pitanih volov, a mora pošiljati še le svoje kupce na vse strani, a ne v prid kmetu.

Gospodarska zadruga je svoje ude že pozivala, naj naznanjajo pri zadrugi, kar imajo živine naprodaj, da bode potem zadruga te zapisnike pošiljala prekupcem, ki živino kupujejo. Na naš tačasni poziv se je zglasil le eden — gosp. župnik in komendantor na Reberci! Ali kmetje ne uvidevajo koristi takega postopanja? Od zadruge menda res ne bodo zahtevali, da ona pošilja ljudi po domovih okrog povpraševati, kje je kaj živine naprodaj?

Med tem se ta misel izvršuje drugod. „Osrednja zveza kmetijskih zadrug v Avstriji“ je začela razpošiljati vsakih 14 dni zapisnik živine, ki je naprodaj in živine, ki se išče. V tem zapisniku lahko naznanja vsak zasebnik in vsako društvo vso živino, ki jo želi ali prodati, ali kupiti. Zadruga ima torej zdaj priložnost, pridružiti se temu podjetju. „Splošna zveza kmetijskih zadrug“ („Allg. Verband landw. Genossenschaften“) je mednarodno in nepolitično društvo, ki ga vzdržuje c. kr. poljedelsko ministrstvo. Zato pa deluje brezplačno in nam za ta naznanila ni treba nič plačevati! „Zveza“ ne kupuje in ne prodaja, marveč le sprejema naznanila brez vse obveznosti. Zveza ne jamči, da se bo naznanjena živina res prodala, a tudi gospodarja in društva ne veže, tako da je vsakdo, ki je žival naznanil, vsekako tisto lahko proda, če med tem najde doma primerne kupca. Le da mora Zvezi z dopisnico naznaniti, da se je ponujena živina prodala.

Za naznanila se dobijo pri Zvezi posebne tiskovine, ki si jih bo zadruga omislila.

Naznanja se goveja živina, ovce in koze.

V listu od 15. avgusta („Anbot- und Nachfrageliste“ Nr. 8) so tudi že iz Koroške ponudbe: Kofler, Mihldorf, Hirt, 15 telet in junic simentalskega plemena; Mairhofer, Št. Andraž, 10 brejih krav, 10 krav s teleti (4—7 let starih), 10 parov polpitanih volov po 68 K.

Pamperl, Kriva Vrba, ena krava s 5. teletom, molze vsak dan 19 l, marijadvorske pasme, ena breja krava (8 tednov) vsak dan 14 l mleka. simentalske pasme; Schrott, Št. Jurij na jezeru, 20 telet, 1—2 leti starih, pasma mešana: melanska-šorthorn in simentalska-šorthorn.

Leeb v Gregani: 1 krava s 6. teletom, pincgavske pasme 450 K.

Graber (Kramarč) v Bekštanju: 1 bik, 16 mesecev star, 375 kg težek, 300 K.

Rami, Volšperk: 50 parov volov, 66—70 K za 100 kg itd.

Torej tukaj že naznanjajo trgovci in posestniki. Seveda ne bo kar na prvo naznanilo prišlo kupcev kakor toče, a očitno gospodar-živinorejec ne more drugače priti do neposrednega stika s kupci, kakor tako.

Naj bi to misel razširjala naša izobraževalna društva, naj bi sodelovale tudi posojilnice. Stvar ne daje premnogo dela, a pomeni važen korak napredka v umnem kmečkem gospodarstvu.

Prodajanje leče.

Ljudje so se letos veselili, da je leča tako polna, kakor že dolgo ne več! Žalibog je deževje skoraj ves pridelek izpridilo, da ne bo za kaj drugega kakor za krmo. Kdor leče ni spravil pred dežjem domov, ali je ni vsaj zastrval, naj jo ne dovaža v zadrugo. Izcimila je, zrnje je upadlo, takega blaga ne bo kupil nikdo, za krmo pa je zelo dobro rabno, posebno svinje po leči zelo dobro uspevajo. Kar je dobre blaga, ga zadruga seveda sprejema, kakor vedno, po ceni, ki je sploh mogoča.

Do danes pa še cene ne vemo, ker ta pridelek nima vsaj toliko stalne vrednosti, kakor drugi pridelki. Leča je menjala zdaj v teku 10 let ceno od 8—20, lani je bila sprva 14 K vredna, nazadnje pa je po 9 K nikdo ni vzjel; vsakdo ume, da ima zadruga namen, pridelke

prodajati za zadrugnike, da pa ne sme delati v izgubo, in če plačujejo posamezni trgovci v izgubo, jim zadruga ne sme slediti.

Zadrugniki naj zaupajo društvu, brez društva bi nikakor ne imeli tako dobrih cen, kakor jih imajo, a od društva se ne sme zahtevati, da plačuje na vsak način več, kakor trgovec v enem ali v drugem slučaju.

Večje partije zadruga tudi sprejme na ponejši primerni obračun.

Društveno gibanje.

Kotmaravas. V nedeljo, dne 5. septembra 1909, bode na Plešivcu pri Mat. Prosekarju p. d. Razaju velika ljudska veselica s petjem, deklamacijami itd., pri kateri bodeta sodelovala dva pevška zbora in udarjali tamburaši. Veselica se vrši ob vsakem vremenu, ker je prostor pokrit.

Hodiše. „Zvezda“, pevsko društvo v Hodišah, priredi 5. septembra t. l. igro „Sanje“, pri Kramarju v Hodišah ob 3. uri popoldne. Nadalje se bo volil nov društveni predsednik namesto umrlega g. Sabotnika. — Vabi na obilno udeležbo

društveni odbor.

Vabilo na ustanovni shod Katol. slov. izobraževalnega društva „Kočna“ v Svečah. Spored: 1. Uvodna koračnica: „Napried“. Udarja prvokrat na novo ustanovljeni tamburaški zbor „Kočna“ v Svečah. 2. Pozdrav in prečitavanje pravil. 3. Sprejem udov in pobiranje udnine. 4. Volitev odbora. 5. Tamburanje in petje. 6. Govori: Dr. Janko Arnejc. 7. Zaključno tamburanje. 8. Slučajnosti in razgovor. Pevci pridejo iz Šent-Janža. Tamburanje oskrbi domači društveni zbor „Kočna“ v Svečah. Ustanovni shod se vrši ob 4. uri popoldne v prostorih Adamove gostilne v Svečah v nedeljo 29. avgusta 1909. Prosto-voljni darovi se hvaležno sprejmejo v nakupovanje knjig in drugih društvenih potrebščin. Slovenci, Slovenke, Rožani, prihitite v obilnem številu!

Pripravljalni odbor.

Žitaravas. Vabimo na Podljudeljsko slavnost, katero priredi tukajšnje kršč. soc. izobraževalno društvo „Trta“ v nalašč za to slavnost urejenih prostorih g. Rutarja v Malčepah pri Žitarivasi v nedeljo, dne 5. kimavca t. l., s sledečim sporedom: 1. Pozdrav; 2. Slavnostni govor (govori vlč. g. J. Arnuš, provizor v Podljudelju); 3. Predstava igre „Tihotapec“, katero igra 15 fantov in 3 dekleta, in sicer prvič na Koroškem. Sodeloval bode tudi pevski zbor iz Podljudelja in domači tamburaši. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina neudom 30 vinarjev. Preplačila se hvaležno sprejemajo. — Za pokrepčilo bode skrbela takrat gostilna g. Markoviča v Malčepah. Pričakovane največje udeležbe od bližnjih kakor daljnih rodoljubov in rodoljubkinj, se bilježi

„Trta“.

Kaj je novega po svetu.

Kaj ljudje vse jedó po svetu? Kobilice so v raznih deželah posebno priljubljena jed ljudstva. — Culukafri jih jedo, kot se pri nas jedo raki, in iz kobiličnih jaje skuhajo črno juho. — Bele mravlje, ki se nahajajo po vseh toplih krajih, so prebivalcem v posebno slast. Pripravijo se kot pri nas kaša ter imajo sladek okus kot pri nas mandeljni. — Meksikanci si napravijo iz mravelj sladek med. — Mravlje se prodajajo v Meksiki na semnjih po litru. V Avstraliji spet lovijo neko vrsto metuljev ter jih zrežejo in razsekajo; iz takega testa si spečejo male hlebe kruha. — Božji volk (na Koroškem znan kot grilj) je bil sploh vedno v časteh. V starih Atenah so gospodje vsak dan kupovali grilje, kot pri nas salato — in starim Rimljanom se pri večjem kosilu ni mogla napraviti večja usluga, kot da so se postavili na mizo tudi grilji. — Ima pač vsaka stvar na svetu svoj pomen.

Očisti svoje roke! Kdor pride od dela, iz pisarne ali prodajalnice, kdor v uradu ali kjerkoli mnogo občuje s tujimi ljudmi, naj si očisti roke nesnažnosti in bolezenskih kali. Za to je najbolj pripravno „Labodje milo“ (Schichtovo trdno kalijevo milo). Isto je lahko raztopno, razmoči tedaj tudi vso nesnažo z lahkoto in učinkuje popolno razkužilno, ker umori v 1% raztopini z 15° gorko vodo celo kolera-bacile v 30 minutah. Ker je „Labodje milo“ tudi izredno mehko, velja kot najboljšo sredstvo za pranje kožljivih, tankih tkanin, kakor preprog, zavez, čipk, vezil in trakov. Isto je edina posebnost za pranje svilenega in volnenega blaga.

Kaj je

Kufeke?

Najboljše in od prvih avtoritet kakor tudi od tisoč praktičnih zdravnikov, domačih in tujih, priporočena hrana za zdrave kakor tudi na črevesju obolele otroke in odrasle ljudi; ima veliko redilnih snovi, pospešuje razvoj mišičevja in kosti, uravnava prebavljanje in je z ozirom na porabo cena.

Kako kače pokončujejo? V daljni Indiji je brezštevilno kač. Zato pa občine nastavljajo posebne lovce za kače, katerim plačajo za vsako kačo 35 vinarjev. Taki lovci morajo imeti posebno spretnost. Udariti morajo namreč s tanko palčico kačo ravno za glavo! — Ako se jim to ne posreči, jih čaka skoraj gotovo smrt. Tak lovec se poda na lov samo s tako palčico. Ako se pa kača skrrije v kamenje, je stvar nevarnejša. Mora razdejeti kup kamenja. Sem ter tja se zgodi, da lovec, ako zasači kačo nepričakovano na tleh, skoči na njo, ker nima več priložnosti, udariti jo s palico. — Kača se vije okrog noge; a v par trenutkih je mrtva. Ako kače hočejo ujeti kako živo stvar, jo popolnoma omamijo s svojim belim pogledom. Ptiči ji naravnost gredo v žrelo, ako jih dalje časa nepremično gleda.

„Mir“ je edino glasilo koroških Slovencev!

Loterijske številke 21. vel. srpana 1909:

Gradec	4	41	88	57	30
Dunaj	26	59	23	54	40

Pravo ime Schichtovega
perilnega izvlečka je

„Dika žen“.

Ta je najboljši prašek za namakanje perila
in popolnoma nadomestuje druga belila.

Dobiva se povesod!

Služba organista in mežnarja

se odda v večjem trgu na Spodnjem Koroškem. Lepo stanovanje, letna plača 600 kron. Nastop 14. novembra 1909. Naslov se izve pri upravnistvu „Mira“ v Celovcu.

Na prodaj imam okoli 1500 komadov
Wienerberger

zarezane strešne opeke,
inpregnirane, po najnižji ceni.

Fric Filipowsky
pri Smolniku, Prevalje.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

4 1/0 / 2/0

kmečki kreditni zavod za Celovško okolico
Pavličeva ulica št. 7

uraduje

ob četrkih od 1/2 10. do 12. ure in od 1/2 2. do 3. ure,
ob sobotah od 10. do 12. ure.

4 1/0 / 2/0

Društvo jamči za popolno varnost vlog s premoženjem vseh udov.

Največja trgovina te stroke v Celovcu.

Modnega in manufakturnega, tu- in inozemskega blaga, vedno najnovejši izbir.

Zaloga je stalno v vrednosti 1/4 milijona kron. Za prodajanje na debelo oddajam blago trgovcem po tovarniških cenah.

Zaradi posebno velikega nakupa zimskega blaga bodem letos po zelo nizkih cenah prodajal, t. j. brez konkurence, ker se je tudi cena pri blagu znatno znižala. Imam za ženinne in neveste zmerom veliko zalogo in najlepše blago na razpolaganje.

Vsi uslužbenci govorijo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine,
Celovec, vogel Kramarjeve ulice in Novi trg.

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se
priporoča dne 11. febr.
1909 na novo otvorena
velika manufakturna
trgovina

Franc Soúvan sin

v stari Soúvanovi hiši
na Mestnem trgu št. 22
v Ljubljani

Dva knjigoveza pomočnika

pridna in trezna delavca, posebno izvežbana v izdelovanju zlate obreze, sprejme **takoj Družba sv. Mohorja v Celovcu**, kateri naj se pošljejo ponudbe z zahtevano tedensko plačo.

Prijatelji, prepričajte se,

da vsakdo prihrani mnogo denarja, kdor oskrbi svoj nakup raznega tkalskega blaga naravnost pri izdelovatelju-veščaku, ker le ta more vsestransko najboljšje postreči.

CEFIRI

Specijelno
izdelovanje

kanafase, oksforde, šipkovine
in vsakovrstne tkanine
lastnega izdelka priporoča
po najnižjih cenah izborna
češka krščanska tvrdka

Vzorci
zastonj

JOŽEF SUCHANEK,

Prva mehanična in ročna tkalnica ter razpošiljalni zavod izbornih tkanin v Novem Hradku pri Novem Mestu na Metuji, Češko.

Spričevalo.

Spodaj podpisani potrjujem sledeče: Gospod **Anton Arčan**, stavitelj umetnih mlinov in žag pri Sv. Jurju ob južni železnici, napravil mi je mojo žago z dvema gatom, enim sekolarjem, z mlinom na dva para kamnov, mlatilnico in slamo-reznicu itd. vse na vodno silo, vse po najnovšem modernem sistemu; vsled tega sem mu toplo hvaležen za njegovo izborno delo in ga vsakomur v ti stroki toplo priporočam.

OKONINA, 15. kimavca 1907.

Ignac Zavoloušek,
veleposestnik v Okonini v Savinjski dolini.

Pristaši, zaupniki, širite „Mir“!

Vzgojišče za deklice

(Internat)

čč. šolskih sester v „Národní šoli“

družbe sv. Cirila in Metoda
v Velikovcu

se priporoča p. n. slovenskim staršem.

V hiši je štirirazredna ljudska šola; ozira se posebno na pouk v ženskih ročnih delih. Šolsko leto se začne dne 4. novembra t. l. Plačila 24 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovcu na Koroškem.

Pristni kranjski
lanenooljnati firnež

Oljnaté barve

v posodicah po $\frac{1}{2}$, 1 kg kakor tudi
v večjih posodah

Fasadne barve za hiše
po vzorcih

Slikarski vzorci

in papir za vzorce

Laki

pristni angleški za vozove, za pohišstva
in za pode

Steklarski klej (kit)

priznано in strokovno preizkušeno
najboljši

Karbolinej prve
vrste

Mavec (gips) za podobarje in za
stavbe

Čopiče domačega izdelka za zidarje
in za vsako obrt

priporoča

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

Prva kranjska tovarna oljnatih barv,
firnežev, lakov in steklarskega kleja.

☛ Zahtevajte cenike! ☛

Naznanilo.

Radi sklepanja letnega računa šent-jakobska posojilnica v Rožu v mesecu septembru ne uraduje.

Odbor.

Lovske puške

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig,

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštine prosto.

Tiskarna Družbe sv. Mohorja

se vljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pismenih zavrtkov itd. po najnižjih cenah.

Izšla je

edino prava, starodavna BLASNIKOVA

VELIKA PRATIKA

za navadno leto
1910,
ki ima 365 dnj.

V Ljubljani.

Natisnili in založili J. Blasnik-ovi nasledniki.
Vse tiskovne pravice prihranjene.

Cena 24 vinarjev.

Zahtevajte le Blasnikovo Pratico, ker le ta je edino prava, starodavna Pratika. Ne dajte se premetiti s kako drugo podobno Pratico in kupujte le Blasnikovo, ker to Pratico so tudi Vaši pradedje in dedje najraje imeli.

Le ona Pratika, ki ima na prvi strani tako podobo, kakoršna se vidi tu, je prava starodavna Pratika. Zahtevajte torej le Blasnikovo „Veliko Pratico“, ktera se drži gesla: „Vse za vero, dom, cesarja!“

Naša Pratika prinaša tudi letos mnogo zanimivih podob. Držite se Vaše stare prijateljice Velike Pratique, ktere ste najbolj navajeni.

Sadne mline s kamnitimi valjarji,

grozdne mline in vinske preše, najboljše slamoreznice
in reporeznice, žganjarske kotlje,

štedilnike in peči, umetna gnojila,

kakor vsakovrstne železninske predmete priporoča po najnižjih cenah

Peter Majdič, trgovina z železnino „Merkur“

Celje.

Cenike pošiljam franko in zastonj.

Tovarna glinastih izdelkov F. P. Vidic & Komp., Ljubljana

ponudi vsako poljubno množino

zarezanih strešnikov (Strangfalzziegel) sistem Marzola, zidarske opeke, peči itd.

Na zahtevo pošljemo takoj vzorce in ponudbo.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 3.000.000.

Rezervni fond K 300.000.

Denarne vloge od dne vloge
obrestujemo po $4\frac{1}{2}\%$ do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta števil. 27.

Zamenjuje in eskomptuje

izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavotlje.

— Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila. —

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu in Sarajevu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplač. po K 8.— za kom. Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.